

man spørger, hvad der derved er at gjøre, saa ere alle andre Forsøg end at ophøre med at være en stor Stats-Skolemester forgjæves. Den Tid maa være omme, da vi og Kongen i Fællesskab ere Stats-Latinfskolemester. Vi kunne for Diebliffet finde Folk nok omkring i Byerne, der i Forbindelse med Communerne ville paatage sig det, og vi behøve ikke fra Statens Side at sætte alle disse strenge latinske Betingelser for Opnaaelse af Statens Embeder. Naar vi i begge Dele ville gaae en simpel og naturlig Vej og overlade Opdragelsen i alt Bæsentligt til Forældrene og Communerne, have vi bragt en Ting tilveie; der er vigtig, nemlig: at lade Forældremagten komme til at træde saavidt muligt medvirkende ind i Børnenes hele Udvikling og Opdragelse. Vi gjøre den hele Befolkning ndisciplineret, naar vi ikke af alle Kræfter arbejde for at styrke den faderlige Myndighed over Børnene, indtil Myndighedsalderen og gjøre Forældrene ansvarlige for Børnenes Uteerlighed, naar den er tilstede — og den er tilstede i et Maal, der ikke burde være. Unge Drengene tillade sig paa den meest uforskammede Maade at omtale Statsanliggender og de øverste Myndigheder i Staten. Det skeer, og det bør ikke være. (A. Hage: Det er meget godt, at det skeer!) Nei, det er ikke godt, og det er skadeligt, at nogen enkelt Mand her i Thinget vil erklære det for godt. Skolen og Skolemesteren skal vide, at Forældrene ville have deres Børn veloptugtede i Skolen og ikke afvante fra den almindelige Betragtning af, hvad der er hæderligt og velanstændigt; men det er uhæderligt og stridende mod Belanstændigheden at skjælde paa fraværende Mænd, hvitstaaende Mænd, der ikke kunne forsvare sig. Dette er simpelthen Mangel paa Opdragelse og Mangel paa den simple Følelse for den virkelige og sande Hæderlighed, og naar en æret Taler (Warberg) har sagt, at der var sørget for meget for Theatret, og at der burde sørges mere for Religion, Moral og Videnskab, saa er det vist, at der sørges for lidet for den mellemste af disse tre Ting, men det er vanstelig at sørge derved; Lovgivningsmagten kan det ikke, men den kan sørge for, at den ikke ved sine Foranstaltninger undergraver den sande Moral. Kirken

og Religionen savne ingenlunde Omsorg; de have en Overflødighed deraf, og Videnskaben! — vi høre af bare Videnskab! Jeg siger ikke, at vi vide Noget, det er en anden Sag. Vi have et stærkt Beviis paa, at den egentlige Nidkjærhed for Religionen og Moralen, som Videnskaben skulde fremkalde, ikke ret er tilstede. Læg Mærke til den Vansteligighed, det har at faae kristne Lærere til at gaae til Grønland, og at man aarlig maa give Mere og Mere for at bevæge Nogen til at gaae derhen; læg Mærke til, at der klages over, at der er et Overmaal af Candidater, som man ikke veed, hvad man skal bruge til; men der savnes altid Folk, naar det gjælder om at offere Noget for Religionens Udbredelse og det kirkelige Vel. Det er altsaa ikke Religionens Udbredelse og det kirkelige Vel, de trakte efter, men det, der driver dem fremad, er Haabet om timelig Bindning og gode Levebrød. — Naar vi bevæge os fra Skolen til Universitetet, see vi der, hvad jeg ikke paa nogen Maade vil fremsætte som en Behreidelse, en vedvarende Stræben efter at forøge Lærerantallet der. I det nærværende Budget behøves ikke mindre end tre nye Docentposter, hvoraf een i den nye, hygieiniske Videnskab. Dette maa imidlertid være Universitetets Sag; det, jeg behreider, er derimod, at man har en Sum til at disponere over til at lade holde Forelæsninger for, og denne Sum prøver man bestandig at slaae fast og binde til bestemte Poster; det er Personerne og ikke Videnskaben, man saaledes arbejder for. Vi skulle holde fast paa, at vi aldeles ikke indlade os paa, hvorledes Summen deles; vi skulle lade Universitetet raade over, hvorledes det skaffer Forelæsningerne tilveie; men vi maae ikke lade det binde denne Sum som faste Lønninger til enkelte bestemte Poster, thi naar vi saa maae see komme til den Erfjendelse, at ikke disse, men andre Poster behøves, har Erfaring lært os, at vi saa godt som aldrig igjen kunne blive af med de første. Vilde vi stryge Lønningerne i Finantsloven, hedder det; at det skal skee ved særlig Lov, og prøve vi paa at gjøre det ved særlig Lov, siger man, at det ikke er betimeligt, at det ikke kan skee, og der er mange saadanne Grunde. Det Sikreste er, ikke at lade nogen Løn, der ikke er fast, gaae over til at blive det.